

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce: **F. K.**, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 17. 10. 2007, č. j. X, ve znění usnesení ze dne 20.11.2007, v řízení o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 17. 3. 2010, č. j. 2 Cad 99/2007 – 323,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Žalovaná (dále jen „stěžovatelka“) podala kasační stížnost proti rozsudku Městského soudu v Praze (dále jen „městského soudu“) ze dne 17. 3. 2010, č. j. 2 Cad 99/2007 – 323 ve znění opravného usnesení ze dne 7. 4. 2010, č. j. 2 Cad 99/2007 - 335 (dále jen „rozsudek“), jímž městský soud zrušil rozhodnutí stěžovatelky ze dne 17. 10. 2007, č. X, ve znění opravného usnesení ze dne 20. 11. 2007 (dále jen „napadené rozhodnutí“) pro vady řízení a vrátil věc stěžovatelce k dalšímu řízení.

Stěžovatelka napadeným rozhodnutím zamítla žalobcovu žádost o zvýšení jeho starobního důchodu, který mu přiznala rozhodnutím ze dne 14. 11. 2005, č. X. Žalobce se žádostí domáhal, aby mu byl zvýšen důchod, neboť jednak jeho osobní vyměřovací základ byl zejména v letech 1990-1992 vyšší než je uvedeno v evidenčních listech důchodového zabezpečení, resp. pojištění (dále jen „evidenční listy“), což vyplývá ze mzdových listů za uvedené období, a jednak nebyly zohledněny veškeré získané doby jeho pojištění v období let 1993-2006. Stěžovatelka uvedla, že žalobcův zaměstnavatel, Ministerstvo zahraničních věcí České republiky (dále jen „Ministerstvo zahraničních věcí“), při stanovení výše vyměřovacího základu uvedeného v evidenčních listech důchodového pojištění v letech 1990, 1991 a 1992 vycházel z průměrného výdělku 7093 Kč, kterého stěžovatel dosahoval u předchozího zaměstnavatele - Ompol, a.s. Stěžovatelka s odkazem na vyhlášku Federálního ministerstva práce a sociálních věcí č. 235/1988

Sb., o zjišťování a používání průměrného výdělku, popsala způsob výpočtu jeho výše a zdůraznila, že základní plat 6200 Kč za období květen 1989 až duben 1990 navýšila o odměnu 9900 Kč zúčtovanou v listopadu 1989, avšak s ohledem na § 3 odst. 4 citované vyhlášky nepřihlédla k roční odměně ve výši 38 350 Kčs.

K získaným dobám pojištění v letech 1993–2006 stěžovatelka v odůvodnění napadeného rozhodnutí uvedla, že v souladu s tvrzením žalobce má za to, že pracovní vztah na Ministerstvu zahraničních věcí započal dne 7. 6. 1990. Podle jejího šetření však tento pracovní vztah netrval i po 21. 7. 1993, neboť skončil z důvodu odvolání žalobce z funkce dnem 20. 7. 1993. Přestože podle stěžovatelky žalobce vede se svým bývalým zaměstnavatelem řadu soudních sporů o povinnosti bývalého zaměstnavatele vydat žalobci potvrzení o zaměstnání o pracovním poměru skončeném k 31. 12. 2006 a o povinnosti zaměstnavatele vydat žalobci za uvedenou dobu pracovní posudek, tak podle těchto řízení nelze posoudit nárok žalobce na hodnocení doby pojištění v období 21. 7. 1993 – 31. 12. 2006. Podle stěžovatelky tedy žalobce nebyl ani z jiných důvodů účasten na nemocenském pojištění v období od 1. 11. 1996 do 31. 3. 2001 (zbývající dobu ve sporném období byl účasten důchodového pojištění na základě jiných titulů), a proto v této době nebyl účasten na sociální zabezpečení, které zahrnuje důchodové pojištění. Z těchto důvodů posoudila stěžovatelka žalobcovy námitky jako nedůvodné a žalobcovu žádost o zvýšení starobního důchodu zamítla.

Proti tomuto rozhodnutí stěžovatelky žalobce podal **žalobu**, v níž zejména namítl, že jeho pracovní poměr u Ministerstva zahraničních věcí založený jmenováním do funkce vedoucího obchodního oddělení u zastupitelského úřadu České a Slovenské Federativní Republiky v Tripoli trval i poté, co byl odvolán z funkce rady II. ekonomické sekce Zastupitelského úřadu v Tripoli, na který byl převeden k 1. 1. 1993, tj. i po 20. 7. 1993, **především pak v období od 1. 11. 1996 do 31. 3. 2001**. Podle jeho názoru tomu svědčí i odůvodnění rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 16. 11. 2006, č. j. 27 C 94/2000 - 217, a usnesení Městského soudu v Praze ze dne 2. 5. 2007, č. j. 20 Co 130/2007 - 274, z nichž výslovně vyplývá, že odvoláním žalobce z citované funkce neskončil jeho pracovní poměr k Ministerstvu zahraničních věcí. Stěžovatelka tak měla tuto dobu považovat za dobu účasti na důchodovém pojištění a zohlednit ji při stanovení výše starobního důchodu. Žalobce zdůraznil, že stěžovatelka sice má primárně vycházet z evidenčních listů, ale to pouze za předpokladu, že v nich budou pravdivé údaje nevyvolávající pochybnosti. Tak tomu však v tomto případě není, protože údaje uvedené v evidenčním listě jsou vyvráceny soudními rozhodnutími. Za tohoto stavu je stěžovatelka oprávněna a povinna vycházet i z jiných důkazů hodnověrně prokazující uvedené skutečnosti. Protože tak stěžovatelka neučinila, porušila při zjišťování stavu věci zásadu materiální pravdy, což samo o sobě zakládá nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí. Rovněž je podle něj zřejmé, že vycházela z evidenčních listů, v nichž byly uvedeny nesprávné údaje.

Dále se žalobce v přílohách k žalobě ohradil proti stanovenému osobnímu vyměřovacímu základu uvedenému v evidenčních listech pro roky 1990-1993. Podle něj je totiž průměrný měsíční výdělek uvedený v evidenčních listech nižší, neboť nezahrnuje veškeré příjmy uvedené v mzdovém listě, které by zahrnovat měl. V evidenčním listě za rok 1990 totiž do průměrného měsíčního výdělku není zahrnuta částka 60 129 Kč, která je uvedena v mzdovém listě pro rok 1990. Za rok 1990 tak je v evidenčním listě uveden jeho hrubý roční výdělek 75 964 Kč, přestože v příslušném mzdovém listě je uveden hrubý výdělek 136 093 Kč, který byl zdaněn srážkovou daní ze mzdy ve výši 26 440 Kč. Tento rozpor stěžovatelka nijak neodůvodnila, a to přesto, že mzdové listy jsou podkladem pro vyplnění evidenčních listů. Z uvedených důvodů navrhl, aby městský soud zrušil napadené rozhodnutí a vrátil věc stěžovatelce k dalšímu řízení.

Městský soud přerušil řízení o žalobě do pravomocného skončení probíhajícího soudního řízení mezi žalobcem a Ministerstvem zahraničních věcí o uložení povinnosti vydat potvrzení o zaměstnání skončené k 31. 12. 2006, které vedl Obvodní soud pro Prahu 1 pod sp. zn. 27 C 131/2007. Tento spor pravomocně skončil vydáním rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 8. 12. 2009, č.j. 17 Co 350/2009 - 461, v němž odvolací soud v souladu s názorem soudu prvního stupně dospěl ve věci ke klíčovému závěru, že žalobce byl zaměstnancem v pracovním poměru Ministerstva zahraničních věcí až do 31. 12. 2006. Městský soud dále zjistil, že na základě výše uvedeného pravomocného rozsudku vydalo Ministerstvo zahraničních věcí žalobci potvrzení o zaměstnání, tj. zápočtový list, v němž mu potvrdilo, že byl zaměstnán v pracovním poměru, který skončil k 31. 12. 2006.

Městský soud na základě těchto skutečností přezkoumal napadené rozhodnutí stěžovatelky a dospěl k závěru, že žalobcovy námitky byly důvodné a napadené rozhodnutí podle § 78 odst. 1, 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) zrušil. Městský soud zdůraznil, že z potvrzení o zaměstnání, tzv. zápočtového listu vydaného žalobci Ministerstvem zahraničních věcí, vyplývá, že žalobce byl zaměstnán v pracovním poměru u Ministerstva zahraničních věcí v době od 7. 6. 1990 do 31. 12. 2006, a byl tak v této době účasten na důchodovém pojištění. Z napadeného rozhodnutí je však zcela zřejmé, že žalobci nebyla pro posouzení dávky důchodového pojištění tato doba získaná z pracovního vztahu plně zohledněna, když nebyla hodnocena doba od 1. 11. 1996 do 31. 3. 2001. Shodný závěr učinil městský soud i ve vztahu k osobnímu vyměřovacímu základu za rok 1990, neboť výše osobního vyměřovacího základu byla uvedena v evidenčním listu v odlišné výši než v mzdovém listu za uvedený rok. Městský soud dospěl k závěru, že stěžovatelka je povinna se s tímto rozporům vypořádat a v novém rozhodnutí přesně uvést, z jakého dokladu při výpočtu osobního vyměřovacího základu za rok 1990 vycházela, zda z evidenčního listu nebo ze mzdového listu, a svůj postup řádně odůvodnila.

Proti tomuto rozsudku městského soudu podala stěžovatelka **kasační stížnost**, v níž se ohradila jednak proti tomu, že žalobci nezhodnotila dobu od 1. 11. 1996 do 31. 3. 2001 jako dobu důchodového pojištění, a jednak proti tomu, že řádným způsobem neodůvodnila svůj postup při výpočtu osobního vyměřovacího základu za rok 1990, když při rozdílných údajích v evidenčním a mzdovém listě neuvedla, z jakých údajů vycházela. Podle stěžovatelky se při výpočtu osobního vyměřovacího základu vychází zásadně z evidenčních listů potvrzených zaměstnavatelskou organizací a zaměstnancem. Mzdové listy jsou přitom pouze podkladem pro vyhotovení evidenčního listu důchodového pojištění organizací, která na nich vede veškeré platby pracovního bez ohledu na to, zda jsou či nejsou zdanitelné, resp. zda jsou započitatelné pro účely důchodového pojištění. Platby uvedené v mzdovém listu pracovníka nejsou pro účely důchodového pojištění směrodatné, a proto postupovala správně, pokud při výpočtu osobního vyměřovacího základu vycházela z evidenčního listu a nikoli mzdového listu. Podotkla, že správnost údajů uvedených v evidenčním listu za rok 1990 přezkoumala a neshledala žádné pochybení.

K údajnému rozporu ve výpočtu osobního vyměřovacího základu za rok 1990 mezi evidenčním listem a mzdovým listem za příslušný rok stěžovatelka uvedla, že i s ohledem na shora uvedené je na žalobci, aby prokázal své tvrzení vůči tehdejšímu zaměstnavateli a přiměl jej, aby vyhotovil nový evidenční list s požadovanými údaji, z nějž pak stěžovatelka bude vycházet při výpočtu žalobcova starobního důchodu.

Podle stěžovatelky nemají na dobu účasti důchodového pojištění v období 1. 11. 1993 – 23. 3. 2001 žádný vliv citované civilní rozsudky ukládající povinnost Ministerstvu zahraničních věcí poskytnout žalobci potvrzení o zaměstnání (tzv. zápočtový list), neboť žalobce nevykonával

činnost, která by zakládala účast na nemocenském pojištění podle § 2 odst. 1 písm. a), popř. d) zákona č. 54/1956 Sb. Žalobce totiž v uvedené období nebyl poplatníkem pojistného podle § 3 odst. 1 písm. c) bodu 1., příp. 2 zákona č. 589/1992 Sb. Podmínka účasti na nemocenském pojištění je přitom podle § 8 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 155/1995 Sb.“), základní podmínkou pro účast na důchodovém pojištění zaměstnance v pracovním poměru. Ministerstvo zahraničních věcí ostatně také proto nemělo povinnost za předmětné období vyhotovit evidenční listy, na jehož základě by bylo možné zohlednit dobu. Podle stěžovatelky tak bylo její rozhodnutí věcně správné, a zrušující rozsudek městského soudu je nesrozumitelný a nerealizovatelný. Z těchto důvodů navrhl, aby jej Nejvyšší správní soud zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení.

Stěžovatelka v doplnění své kasační stížnosti zaslala Nejvyššímu správnímu soudu evidenční listy vystavené Ministerstvem zahraničních věcí ČR v návaznosti na citovaný rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 8. 12. 2009, č. j. 17 Co 350/2009 - 461, a to konkrétně opravné evidenční listy důchodového zabezpečení za roky 1993 – 2003 a evidenční listy důchodového pojištění za roky 2004 – 2006.

Žalobce v obsáhlém a doplňovaném vyjádření ke kasační stížnosti s argumentací stěžovatelky nesouhlasí, ztotožňuje se závěry napadeného rozsudku, a navrhuje, aby kasační stížnost byla Nejvyšším správním soudem zamítnuta.

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti, přičemž zjistil, že je podána osobou oprávněnou a je proti označenému rozsudku přípustná za podmínek ustanovení § 102 a § 104 s. ř. s.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek městského soudu i řízení, jež jeho vydání předcházelo, v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., neshledal přitom vady, k nimž by musel podle § 109 odst. 3 s. ř. s. přihlédnout z úřední povinnosti; vázán rozsahem a důvody, které stěžovatelka uplatnila ve své kasační stížnosti, dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud připomíná, že v souladu s § 75 odst. 1 s. ř. s. rozhoduje podle skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu, tj. ke dni 17. 10. 2007.

Podle § 11 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., ve znění účinnému ke dni vydání rozhodnutí stěžovatelky, je dobou pojištění po 31. 12. 1995 doba účasti na pojištění osob uvedených v § 5 odst. 1 písm. a) až l) a v) a odst. 2, za kterou bylo v České republice zaplacené pojistné, přičemž podle § 11 odst. 2 věta čtvrtá zákona č. 155/1995 Sb. se **za dobu pojištění** uvedenou v odstavci 1 písm. a) se u osob uvedených v ustanovení § 5 odst. 1 písm. a) až d) a f) až k) a v) a v odstavci 2 **považuje též doba, po kterou podle pravomocného rozhodnutí soudu trval nadále jejich právní vztah zakládající účast na pojištění, pokud podle tohoto rozhodnutí došlo ke skončení tohoto vztahu neplatně a pokud by jinak byla, kdyby nedošlo k neplatnému skončení tohoto vztahu, splněna podmínka uvedená v § 8; podmínka zaplacení pojistného se přitom považuje za splněnou.** Klíčovou otázkou tedy je, zda by byla splněna podmínka § 8 zákona č. 155/1995 Sb., pokud by nedošlo k neplatnému skončení pracovníprávního vztahu, a to s tím, že na podmínku zaplacení pojistného se přitom hledí jako na splněnou.

Podle § 8 zákona č. 155/1995 Sb. byly osoby uvedené v § 5 odst. 1 písm. a) až d) a f) až l) a v) a odst. 2 účastny pojištění podle tohoto zákona, pokud byly účastny nemocenského pojištění

(péče) podle zvláštních předpisů. Tímto zákonem byl k předmětnému dni zákon č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, podle jehož ustanovení § 2 odst. 1) písm. a) byli podle tohoto zákona účastní nemocenského pojištění zaměstnanci v pracovním poměru činní v České republice, pokud splňují podmínky stanovené pro účast na nemocenském pojištění. Těmito podmínkami jsou výkon práce na území České republiky v zaměstnání vykonávaném v pracovněprávním vztahu, který může účast na tomto pojištění založit, a rozsah zaměstnání, který je určen minimálním počtem dnů (zaměstnání trvalo nebo mělo alespoň trvat 15 kalendářních dnů). Další podmínkou je minimální výše sjednaného příjmu. Nemocenské pojištění zaměstnance vznikalo podle tohoto zákona dnem vstupu do zaměstnání a zanikalo skončením zaměstnání.

Nejvyšší správní soud považuje za nezbytné nejprve zdůraznit, že podle § 108 zákona č. 582/1991 Sb. platí pro řízení ve věcech důchodového pojištění a pro řízení ve věcech pojistného na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti správní řád, pokud tento zákon nestanoví jinak. Současně podle § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř.“) orgán rozhodující o dávce důchodového pojištění je povinen postupovat v řízení tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonů s požadavky uvedenými v § 2 s. ř. Rovněž to, že ustanovení § 12 a 13 zákona č. 582/1991 Sb. svěřuje orgánům sociálního zabezpečení výrazné pravomoci nejen k získávání (vyžádání) podkladů pro rozhodnutí od jiných subjektů, ale také k jejich hodnocení, kontrole, potažmo přezkumu („*přezkoumat správnost a úplnost záznamů a blášení*“), svědčí o tom, že stěžovatelka rozhodně není pouhým pasivním příjemcem a „uchovatelem“ listin, resp. údajů v nich obsažených, nýbrž aktivním subjektem vedoucím řízení a rozhodujícím o důchodových nárocích pojištěnců. Musí si tedy (při nezbytné součinnosti pojištěnce) podle § 50 odst. 2 s. ř. opatřit podklady pro vydání rozhodnutí nezbytné k zjištění skutkového stavu věci. Podklady si orgán opatřuje především jednak z údajů uvedených v evidenčních listech důchodového pojištění a jednak na základě šetření prováděného podle § 11 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 582/1991 Sb.“). Dle obecného pravidla zakotveného v § 51 odst. 1 s. ř. (obdobně rovněž dříve v § 34 odst. 1 a 2 zákona č. 71/1967 Sb.) nadto lze k provedení důkazů užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a které nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy. Výjimky stanoví pouze § 84 a 85 zákona č. 582/1991 Sb. obsahující speciální úpravu vymezující konkrétní důkazní prostředky k prokazování zcela konkrétních skutečností (tzv. předepsané důkazy), mezi něž však sporné skutečnosti nenáleží, a proto tato fragmentární právní úprava na věc nedopadá. Z ustanovení § 38 zákona č. 582/1991 Sb. vyplývá, že základním důkazním prostředkem jsou evidenční listy důchodového zabezpečení (pojištění), jak ostatně správně uvedla stěžovatelka; to však s ohledem na shora uvedené neznámá, že rozhodné skutečnosti nelze prokázat jinak (shodně též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 8. 2007, č. j. 3 Ads 89/2006 - 65, přístupný na www.nssoud.cz). Je tedy zřejmé, že skutkový stav věci v řízení o důchodové dávce lze podpůrně zjišťovat jakýmkoli prostředky, které mohou prokázat rozhodné skutečnosti, nikoli pouze na základě evidenčních listů (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2008, č. j. 3 Ads 75/2008 - 44).

Nadto považuje Nejvyšší správní soud za vhodné zdůraznit, že evidenční list důchodového pojištění vyhotovený příslušnou organizací a potvrzený podpisem žalobce, jakkoliv je základním podkladem pro prokázání uvedených okolností, není veřejnou listinou, a není tak výlučným důkazem nebo důkazem vyšší důkazní hodnoty a nesvědčí mu ani vyvratitelná domněnka pravdivosti. Evidenční list důchodového pojištění je tak jako každý jiný důkaz průkazný jen do té míry, do které je způsobilý dokládat pravdivost tvrzených skutečností. Prokazuje tedy, jako každá jiná soukromá listina podepsaná vydavatelem, že prohlášení

v něm obsažené pochází od vydavatele, avšak nikoli jeho materiální pravdivost a úplnost. Pravdivost údajů v něm uvedených tedy může být k námitce vyvrácena (ostatně lze popřít i pravdivost údajů uvedených ve veřejné listině), pokud účastník předloží takové další důkazy, že příslušný orgán (soud) na jejich základě posoudí údaje v předmětné listině za nepravdivé.

Podle Nejvyššího správního soudu je zřejmé, že z odůvodnění rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 16. 11. 2006, č. j. 27 C 94/2000 - 217, a usnesení Městského soudu v Praze ze dne 2. 5. 2007, č. j. 20 Co 130/2007 - 274, výslovně vyplývá, že žalobcův pracovní poměr skončil neplatně, a že žalobce byl zaměstnancem v pracovním poměru Ministerstva zahraničních věcí až do 31. 12. 2006. Je sice pravda, že tento závěr nebyl autoritativně vyjádřen ve výrocích citovaných civilních rozhodnutích, neboť to nebylo předmětem citovaných civilních řízení, ale v jejich odůvodněních byl explicitně vysloven a náležitě vyložen. Civilní soudy totiž danou otázku řešily jako předběžnou vzhledem k samotnému rozhodnutí ve věci (tzn. zda Ministerstvo zahraničních věcí ČR mělo povinnost vydat žalobci potvrzení o zaměstnání za spornou dobu). Jako takový má tedy tento právní závěr velmi úzkou a bezprostřední významovou vazbu na výroky obou citovaných civilních rozhodnutí. Podle Nejvyššího správního soudu je proto stěžovatelka povinna při posuzování právní otázky, zda žalobce byl v předmětné době účasten na důchodovém pojištění, vycházet z právního názoru, podle něhož právní vztah zakládající účast na pojištění skončil dne 20. 7. 1993 neplatně a trval až do 31. 12. 2006.

Protože tedy žalobcův pracovníprávní vztah zakládající účast na důchodovém pojištění skončil neplatně (a trval až do 31. 12. 2006), byla podle § 11 zákona č. 155/1995 Sb. i doba do 31. 12. 2006 dobou pojištění, neboť žalobce splnil jak podmínku § 8 zákona č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění, tak podmínku, že za něj bylo zapláceno pojistné, neboť zákon výslovně tuto podmínku považuje za splněnou. Tento závěr byl potvrzen jednak rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 21. 4. 2009, č. j. 27 C 131/2007 - 274, tak i rozsudkem odvolacího Městského soudu v Praze ze dne 8. 12. 2009, č. j. 17 Co 350/2009 - 461, které měl k dispozici při posuzování nynější věci i městský soud. Rovněž je tento závěr zcela v souladu s evidenčními listy za roky 1993-2006, které na základě těchto rozsudků opravilo a dodatečně vyhotovilo Ministerstvo zahraničních věcí ČR. Vyplývá z nich, že žalobce byl v předmětné době účasten důchodového pojištění, neboť byl nepřetržitě zaměstnán u Ministerstva zahraničních věcí ČR od 7. 6. 1990 do 31. 12. 2006.

Nejvyšší správní soud tedy s ohledem na shora uvedené odmítl námitku stěžovatelky, že žalobce nebyl u Ministerstva zahraničních věcí poplatníkem pojistného, neboť podle § 11 odst. 2 věta čtvrté zákona č. 155/1995 Sb. splnil podmínku zaplacení pojistného, když jeho pracovníprávní vztah zakládající účast na pojištění byl skončen neplatně. Protože žalobce splnil i ostatní podmínky § 8 zákona č. 155/1995 Sb. ve spojení s § 2 zákona č. 54/1956 a s § 3 zákona č. 589/1992 Sb., byl v období od 1. 11. 1996 do 31. 3. 2001 účasten na pojištění. Nejvyšší správní soud z těchto důvodů shledal kasační námitku stěžovatelky týkající se prokazování doby pojištění jako nedůvodnou.

Ohledně postupu při výpočtu osobního vyměřovacího základu za rok 1990 Nejvyšší správní soud uvádí, že podle § 16 odst. 3 zákona č. 155/1995 Sb. je vyměřovacím základem pojištěnce za dobu před 1. 1. 1996 hrubý výdělek stanovený pro účely důchodového zabezpečení podle předpisů platných před 1. 1. 1996, tzn. k 31. 12. 1995. Před tímto datem bylo důchodové zabezpečení upraveno zejména zákonem č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, (dále jen „zákon č. 100/1988 Sb.“) a příslušnými prováděcími předpisy. Podle § 12 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 1992, hrubými výdělky jsou výdělky podléhající dani ze mzdy bez odečtení této daně. Co se považovalo za hrubý výdělek pro účely důchodového zabezpečení, pak bylo uvedeno v § 11 vyhlášky č. 149/1988 Sb., která prováděla zákon

o sociálním zabezpečení a která zároveň taxativním výčtem stanovila, které další příjmy a za jakých podmínek byly započítatelné do hrubých výdělků. Současně bylo tímto ustanovením i stanoveno, v kterých případech je hrubým výdělkem pevně stanovená částka a výše této částky. Hrubými výdělky zaměstnance vykonávajícího práci v pracovním poměru tak s přihlédnutím k posuzované věci byla zejména hrubá mzda, jestliže podléhala dani ze mzdy, a náhrada mzdy. Do hrubé mzdy se však nezapočítávala mzda, která byla osvobozena od daně ze mzdy předpisy o dani ze mzdy. Do hrubého výdělku se tak například podle zákona č. 76/1952 Sb., o dani ze mzdy, ve spojení s vyhláškou ministerstva financí č. 24/1967 Sb., nezapočítávaly náhrady služebních výdajů (zejména náhrady cestovních a stěhovacích výdajů, včetně odlučného). Dále byly od daně podle vyhlášky ministerstva financí č. 161/1971 Sb., provádějící zákon č. 76/1952 Sb., o dani ze mzdy, osvobozeny také přídatky související se zahraniční službou a jednorázový zařizovací příplatek vyplácené pracovníkům československých zastupitelských úřadů a jiných pracovníků pověřených trvale výkonem funkcí v zahraničí.

Do hrubého výdělku pro účely důchodového zabezpečení se nezahrnovalo ani odstupné poskytnuté pracovníkovi podle § 17a vyhlášky č. 195/1989 Sb., o zabezpečení pracovníků při organizačních změnách a občanů před nástupem do zaměstnání, ve znění vyhlášky č. 312/1990 Sb., neboť nemělo charakter mzdy a ani náhrady mzdy ve smyslu § 11 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 149/1988 Sb. Nebylo ani mzdovým vyrovnáním započítatelným do hrubých výdělků pro účely důchodového zabezpečení podle ustanovení § 11 odst. 1 písm. a) bod 4 citované vyhlášky, o čemž mimo jiné svědčí i již zmiňovaná vyhlášky ministerstva financí č. 161/1971 Sb., ve znění vyhlášky č. 311/1990 Sb. Odstupné podle citované vyhlášky bylo totiž formou hmotného zabezpečení poskytovaného uvolňující organizací pracovníku, který byl v souvislosti s organizačními změnami uvolňován na základě dohody o rozvázání pracovního poměru, za předpokladu, že se na tom organizace s pracovníkem dohodla (blíže viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 6. 2004, č. j. 1 Ads 5/2003 - 116). Nejvyšší správní soud považuje v této souvislosti za vhodné připomenout, že podle § 11 odst. 1 písm. a) bod 4 vyhl. č. 149/1988 Sb. nebylo možné zahrnout do hrubých výdělků pro účely důchodového zabezpečení ani mzdové vyrovnání poskytované pracovníkům podle § 12 až 14 téže vyhlášky a s ohledem na § 12 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb. a § 11 vyhlášky č. 149/1988 Sb. ani jiné odstupné poskytované na základě jiných právních předpisů.

Z výše uvedeného jednoznačně vyplývá, že ne všechny částky, které jsou v souladu s právními předpisy vypláceny zaměstnancům v návaznosti na jejich pracovněprávní vztah, jsou zahrnuty do vyměřovacího základu, z nichž je počítána výše důchodu. Zatímco v mzdových listech jsou uvedeny veškeré tyto částky, tak v evidenčních listech důchodového pojištění se podle § 150 vyhlášky č. 149/1988 Sb. evidovala pouze doba trvání zaměstnání, hrubý výdělek ve smyslu § 12 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb. ve spojení zejména s § 11 vyhlášky č. 149/1988 Sb. (tzv. vyměřovací základ), a náhradní doby pojištění a další doby uvedené v § 12 odst. 7 (u osob nezařazených do I. nebo II. pracovní kategorie). Protože do mzdového listu se zapisují i další údaje, které tvoří vyměřovací základ, nejsou v evidenčním listu důchodového pojištění vždy uvedeny všechny částky zanesené v mzdovém listu.

Současně je třeba zdůraznit, že v některých případech se za hrubý výdělek nepovažují (nepovažovaly) skutečně vyplácené částky, ale částky ve výši příjmu dosahovaného v předchozím období. Jmenovitě v případě občanů pracujících v zahraničí, s výjimkou pracovníků uvedených v § 43 a 44 citované vyhlášky, se za jejich příjem považuje (považoval) příjem za posledních 12 kalendářních měsíců před vycestováním do zahraničí. V případě zvláštní kategorie pracovníků v zahraničí ve smyslu § 43 předmetné vyhlášky, se pak za hrubý výdělek považuje (považovala) měsíční hrubá mzda (plat), která pracovníku náležela v průměru za posledních 12 kalendářních

měsíců před vysláním do zahraničí, pokud byla vyšší než hrubý funkční plat, který by pracovníku náležel po dobu jeho činnosti v zahraničí.

Výši vyměřovacího základu, resp. dříve tzv. hrubý výdělek uvádí zaměstnavatel, který jej spolu s dalšími údaji zapisuje po závěrečné mzdových listů v evidenčním listu účastníka důchodového pojištění. Účastník důchodového pojištění potvrzuje správnost údajů v evidenčním listu svým podpisem. Tím je mu dána možnost kontroly nad údaji uvedenými v evidenčním listu, které určují jeho vyměřovací základ. Pokud s nimi nesouhlasí, může se podle právní úpravy účinné od 1. 1. 2004 ve stanovené lhůtě obrátit na příslušnou okresní správu sociálního zabezpečení (viz § 38 ve spojení s § 6 zákona č. 582/1991 Sb.). V dané věci je podstatné, že žalobce evidenční list podepsal a ani po obdržení jeho stejnopisu proti správnosti uvedených částek ve stanovené lhůtě nebrojil. Jak bylo výše rozvedeno, je výpočet výše starobního důchodu odvislý především na době pojištění a na vyměřovacím základu, tj. údajů uvedených v evidenčních listech, a proto vychází orgány sociálního zabezpečení primárně z nich. Přestože tedy postupují orgány sociálního zabezpečení při zjišťování vyměřovacího základu pojištěnce podle stejných procesních pravidel jako při zjišťování doby důchodového pojištění (s výjimkou důkazu čestným prohlášením), je ze shora nastíněných důvodů zřejmé, že pouhé předložení mzdového listu či zápočtového listu, na němž jsou uvedeny i částky nezahrnuté v evidenčním listu, nepostačuje bez dalšího pro stanovení osobního vyměřovacího základu (shodně též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 8. 2005, č. j. 6 Ads 58/2004 - 36). Je tedy pravdou, že mzdové listy jsou podkladem pro vyhotovení evidenčních listů, avšak s ohledem na shora uvedené je třeba zdůraznit, že neobsahují-li evidenční listy veškeré údaje uvedené v mzdových listech, nemusí tomu tak být v důsledku nesprávného postupu svědčícím o nesprávném výpočtu dávky důchodového pojištění.

S městským soudem je však třeba souhlasit v tom, že z odůvodnění napadeného rozhodnutí stěžovatelky nijak nevyplývá, jakými úvahami byla stěžovatelka vedena při výpočtu žalobcova vyměřovacího základu pro rok 1990. V odůvodnění totiž nejsou náležitě rozvedené úvahy a závěry o tom, zda žalobce byl považován za příslušníka některé zvláštní skupiny občanů, které mají specifickou úpravu započítávání dob zaměstnání a hrubého výdělku. V odůvodnění napadeného rozhodnutí je pouze uvedeno, že žalobci se podle § 43 odst. 5 vyhlášky č. 149/1988 Sb. do jeho měsíčního hrubého výdělku nezapočítává přídavek zahraniční služby. Pouze z této věty lze snad dovodit, že stěžovatelka považovala žalobce zřejmě za pracovníka v zahraničí ve smyslu § 43 vyhlášky č. 149/1988 Sb., jehož doby se podle § 12 vyhlášky nevyklučují (na rozdíl od zahraničního experta podle § 44 uvedené vyhlášky). Rovněž v napadeném rozhodnutí není náležitě vyložena důvod, pro který stěžovatelka vycházela z průměrného výdělku za období od května 1989 do dubna 1990. Lze se tak pouze domnívat, že žalobcův předchozí hrubý výdělek byl vyšší než funkční plat, který mu příslušel v roce 1990, 1991 a 1992, neboť se do výše funkčního platu pro účely zjištění hrubého výdělku nezapočítával žalobci poskytovaný přídavek zahraniční služby. Zřejmě proto žalobci podle § 43 odst. 4 vyhlášky č. 149/1988 Sb. náležela měsíční mzda (plat) ve výši průměru za posledních dvanáct kalendářních měsíců před vysláním do zahraničí. Veškeré tyto úvahy jsou však pouze dohady bez náležité opory v napadeném rozhodnutí či ve skutkových zjištěních obsažených v soudním či správním spise. K námitce žalobce, že jeho hrubý výdělek za rok 1990 byl vyšší o částku 60 129 Kč uvedenou v mzdovém listě a jeho vyměřovací základ tak byl nesprávně vypočten, tedy městský soud správně shledal, že závěry týkající se této otázky nejsou v napadeném rozhodnutí řádně odůvodněny.

Namítal-li tedy žalobce, že jeho hrubý výdělek za rok 1990 byl vyšší o částku 60 129 Kč uvedenou v mzdovém listě a jeho vyměřovací základ tak byl nesprávně vypočten, považuje Nejvyšší správní soud k tomu za nutné zdůraznit, že z předloženého mzdového listu pro rok 1990 nevyplývá, zda tato částka podléhala dani ze mzdy a byla započitatelná do hrubého výdělku

či se jednalo o některou z částek vyloučenou z hrubého výdělku pro účely důchodového zabezpečení. Nejvyšší správní soud v tomto případě shledal, že žalobce nepředložil ve správním ani v soudním řízení žádný důkaz, který by prokazoval, z jakých důvodů by částka 60 129 Kč uvedená v mzdových listech měla být zahrnuta do hrubého výdělku a jako taková zanesena v evidenčním listě pro rok 1990. Žalobce zajisté mohl proti údajům uvedeným v evidenčním listě brojit, vždy by však musel uvést konkrétní důvody, které by údaje uvedené v evidenčním listě zpochybňovaly, což se však v tomto případě nestalo. Žalobce přitom vůbec nenapadl správnost údajů uvedených v evidenčním listě ve stanovené lhůtě. Nejvyšší správní soud má tedy za to, že nebylo prokázáno, že by stěžovatelka postupovala při výpočtu vyměřovacího základu nesprávně, když vycházela z údajů uvedených v evidenčním listu, který neobsahoval všechny údaje uvedené v mzdovém listě za rok 1990. Zároveň je nutné připomenout, že ani městský soud nedospěl a nezavázal stěžovatelku k opačnému závěru (že má vycházet z údajů uvedených v mzdovém listě), nýbrž jí pouze uložil, aby v novém rozhodnutí ve věci tyto okolnosti náležitě odůvodnila a žalobci osvětlila, zda vycházela z evidenčního či mzdového listu, a z jakého důvodu se údaje v těchto listinách liší. S tím se Nejvyšší správní soud, ostatně i s ohledem na procesní situaci ve věci, kdy je dán důvod pro zrušení napadeného rozhodnutí stěžovatelky, ztotožňuje.

Nejvyšší správní soud vzhledem ke shora uvedenému shledal, že rozsudek městského soudu obstál, neboť byl dán důvod, pro který městský soud zrušil napadené rozhodnutí stěžovatelky, tj. že žalobce byl i v době od 1. 11. 1996 do 31. 3. 2001 účasten důchodového pojištění. Vzhledem k tomu, že kasační stížnost nebyla důvodná, Nejvyšší správní soud ji rozsudkem zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, a proto jí nenáleží právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1 a contrario ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalobce, který by jinak měl právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.), je neuplatnil a Nejvyšší správní soud ani ze spisu tyto náklady nezjistil. Nejvyšší správní soud proto rozhodl, že ani žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. ledna 2011

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu